ORIGINEA ARGEȘEANĂ A LUI IANCU DE HUNEDOARA ÎN LUMINA RECONSIDERĂRII CRITICE ȘI EXHAUSTIVE A CRONICII LUI BONFINIUS

FLAMINIU MÎRȚU

Anul acesta, la 11 august, se împlinesc 515 ani de la dispariția — în plină glorie — din lumea contemporanilor săi, pentru a intra în istoria nepieritoare, a lui Iancu de Hunedoara, conducătorul luptei antiotomane în sud-estul Europei, la jumătatea secolului XV.

Personalitatea de proporții universale a eroului, coordonator al eroismului maselor țărănești, antrenate și conduse de el, în cadrul unui sistem politico-militar de colaborare unitară a celor trei țări românești, împreună cu popoarele din sudul-estul continentului a generat premizele luptei victorioase, cu larg caracter popular, dusă în continuare, în același scop, de Țara Românească și Moldova, în perioada lui Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare. În acest fel, a fost întîrziată, cu aproape șase decenii, expansiunea otomană în Europa centrală, respectiv fiind împiedicată substituirea mai devreme, aici cu formele mai înapoiate ale feudalismului otoman, a relațiilor feudale ce se găseau mai înaintate, atunci în țările europene. Pentru aceste motive a fost justificată preocuparea majoră a contemporanilor umaniști, dar și a modernilor, pentru cercetarea amănunțită a vieții celui în cauză.

Ceea ce a rămas însă încă obiect controversat, în cadrul investigațiilor și interpretării în problemă, este localizarea geografică, exactă, a zonei de origină a acestui român, de excepțională valoare politică și militară. Nici astăzi nu se poate afirma că istoriografia noastră ar fi lămurit, cu precizia cuvenită,și peremptoriu, acest punct, deși el a constituit un obiectiv frecvent în preocupările unor cercetători de prestigiu, care au întocmit lucrări de incontestabilă valoare [1]. Ca atare, în

[1] Șt. Pascu, *Rolul cnezilor din Transilvania în lupta antiotomană, a lui Iancu de Hunedoara,* în Studii și cercetări de istorie, *VIII,* 1957, 1—4, Cluj, p. 25, nota 1. — D. Prodan, *Iancu de Hunedoara,* în Studii și cercetări de istorie, *VIII,* 1957, 1—4, p. 10. Camil Mureșean, *Iancu de Hunedoara și vremea sa.* București, 1957 — Camil Mureșean, *Iancu de Hunedoara,* Ed. Științifică, București, 1968.

http://cimec.ro

concluzie obiectivă, persistă situația de controversă [2], de supoziție și ipoteză, în temă. Faptic însă, aceasta este restrînsă la două variante, singurele demne de interes, întrucît sînt singurele cu temeiuri realmente fundamentabile. Alternativele se cunosc: 1) o descendență dintr-o familie de cnezi hunedoreni, băștinași români din Țara Hațegului, 2) o descendență dintr-o familie din Țara Românească, refugiată în Transilvania.

În lumina acestor perspective, socotim imperios necesară o riguroasă reconsiderare critică a izvoarelor de bază, de care dispunem, coroborate cu noile știri publicate, pe care le vom întregi și confrunta cu datele inedite pe care am reușit să le descoperim în cursul investigațiilor întreprinse. Dintr-un început vom preciza însă că binecunoscutei lucrări a lui Bonfinius nu-i putem minimaliza chiar și informările controlabile pînă la evidență, în problemă, cum s-a procedat, neîntemeiat, și în prejudiciul unui minimum de adevăr existent.

O vom reconsidera, avînd în atenția maximă ceea ce constituie obișnuitele deficiențe ale izvoarelor narative: subiectivismul și poziția de clasă a autorului. În speță. însă, acestuia trebuie să-i refuzăm și linia apologetică adoptată față de patronul său, regele Mathias, uzuală vremii, dar și inevitabilă, pentru cel care luat ca secretar al suveranului și ca lector al reginei Beatrice, primise, ca o sarcină, redactarea cunoscutei cronici.

Nu vom omite, deasemenea, că privitor la valoarea documentară a izvorului în cauză, este cunoscut că informațiile aparțin în plină paternitate lui Bonfinius numai începînd cu anul 1471, cele anterioare fiind o complicație de izvoare maghiare, cu precădere folosirea cronicii lui Turoczy [3].

Considerăm că o reexaminare critică a lucrării este de o stringentă necesitate, pentru cel puțin cîteva motive, care au fost scăpate pînă acum din vedere, sau cărora nu li s-au acordat întreaga importanță, pe care în realitatea lor obiectivă o au. 1. Originalul cronicii a fost pierdut, cum se știe, iar după o copie defectuoasă au fost tipărite ediții fragmentare (în latină, germană, maghiară), prima completă fiind a lui Jan Sambucus, tipărită în 1568 la Basel, căreia i-au urmat numeroasele altele: în 1575 la Cluj, în maghiară, cele din 1581, în latină și germană, la Francfurt am Mein, în 1606 la Hanoviae, în 1690 la Köln, în 1722 la Tyrnaviae, etc, menționînd aici numai pe cele pe care le-am putut cerceta. Toate acestea au însă o valoare informativă surprinzător de inegală, în funcție de ediția, textul, stilul și limba redactării. 2. Constatînd că numai în unele ediții aflăm precizări de valoare edificatoare în problema localizării originii lui Iancu, considerăm că numai o analiză

---

[2] *Istoria României, II*, p. 434 („Rămîne posibilă însă și o altă versiune") D. Prodan, op. cit. p. 10, arată că dacă astăzi este clară originea românească, a lui Iancu de Hunedoara, locul de origină este încă discutabil. Camil Mureșan, op. cit. p. 40, nu exclude origina lui Iancu, din Țara Românească, admițînd că: „fie că venise din Țara Românească, fie că se ridicase dintre cnezii din părțile Hunedoarei...".

[3] L. Juhaśz, *Paralele, între cronica lui Thuroczy și a lui Bonfiniu, de la Sigismund pînă la Mathei Corvin*, 1938 *(Thuróczy és Bonfini krónykának összehasonlitása Szigmondtól Mátyásig)*.

http://cimec.ro

exhaustivă și comparativă a tuturor ediţiilor apărute înainte de secolul XVII, poate conferi valabilitatea unor puncte de vedere.

Opiniile expuse pînă acum, așa cum se indică în trimeterile bibliografice, din lucrările existente, utilizează acest izvor numai prin analiza unei singure ediţii și dintre cele mai noi, — care cuprind îndeosebi omisiuni, ce s-au înmulţit pe măsura succesiunii ediţiilor în timp [4].

Versiunii potrivit căreia Iancu de Hunedoara își trage origina dintr-o familie din Ţara Românească, ce s-ar fi strămutat în Transilvania — deși emisă de majoritatea izvoarelor narative [5], i se ridică obiecţiunea că interpretarea s-ar datori unei confuzii generate tot de cronica lui Bonfinius.

În aceasta se spune, despre erou, cităm : „În Corvino vico natus" ceea ce ar însemna, după unii cercetători : născut în satul Corvin. Considerăm că nu este traducerea sensului exact și nici interpretarea justei semnificaţii. Derivat din substantivul latin corvus-i, forma Corvino are aici calitatea de atribut, de la corvinus-a-um și înseamnă „corbesc", după cum avem, de pildă, caninus-a-um, cîinesc, de la canis-is cîine.

Ca atare, traducerea exactă a textului din cronică, este : „născut în satul corbesc", ceea ce are cu totul altă semnificaţie, cum vom arăta mai jos. Un sat cu denumirea textuală de Corvin, n-a existat niciodată, nicăieri, și nu-l putem admite pe simpla prezumpţie de intenţie a lui Bonfinius, dar lipsită de probe, că, cităm„ după unii cercetători," de fapt cronicarul nu spune aici altceva decît că eroul s-a născut în localitatea de reședinţă a familiei, adică în Hunedoara... [6]... (!).

Acest punct de vedere poate fi susţinut numai pe folosirea unor ediţii tîrzii ale cronicii, cum este aceea din 1690, a căror valoare informativă, de precizare și localizare, este depășită substanţial de texte anterioare, ale aceluiaș Bonfinius.

În acest sens, în ediţia „Ungerische cronica", redactată în limba germană medievală, tipărită în ductul gotic, avînd și imagini, de Peter Schmidt, la Francfurt am Mein, în 1581, în editura lui Sygmund Faie enabends [7], Bonfinius se ocupă în două locuri de originea lui Iancu, respectiv în două cărţi : a patra și a noua, ale decadei a treia. Încă în „Register oder kurtzer begriff der 45 Bücher Antonii Bonfinii von Ungerischen Geschichten" de la sfîrșitul cronicii, avem indicaţii în temă, cu trimitere la pag. 226 : „Iohannis Corvini geschlecht und herkommens" adică neamul și originea lui I.C. — și deasemenea trimiterea pentru pag. 274, cu indicaţia "Corvini wie sie in Ungern kommen !". Cum au venit Corvinii în Ungaria (Transilvania n.n. —). La pagina 226 a cărţii a IV-a, aflăm un subtitlu marginal, „Herkomme Iohannis Corvinis", în traducere : originea lui I.C. și deasemenea în cartea IX-a, la pag. 274, se află subtitlul „Hollos vaterland Iohannis Corvini", adică Hollos — patria lui I.C. Acest cuvînt „hollos" aflat și

[4] *Istoria României, II,* p. 446, folosește tîrzia ediţie din 1744 — Viena, Camil Mureșan, op. cit., p. 44, nota 1 și 3 folosește, deasemenea, o ediţie din 1690, etc.

[5] *Istoria României, II,* p. 434.

[6] În acest sens și Camil Mureșan, op. cit. ibidem.

[7] Biblioteca de literatură străină, Bucureşti str. Bis. Amzei nr. 5 cota D. 2187.

http://cimec.ro

în edițiile latine de mai tîrziu n-a atras atenția suficientă a cercetătorilor. Este un termen maghyar, de la cuvîntul hollo ce însemnează corb, iar ca h o l l o s, are aici semnificația de atribut, însemnînd corbesc, echivalentul termenului latin de corvino.

Însemnătatea completă a cuvîntului hollo cu valoarea de precizare și localizare geografică, o confirmă iarăși textul paginei 226, amintite, situat lateral subtitlului marginal menționat, și are următorul cuprins : „ist aus dem stecken Corvino oder hollos hurtig und sein geschlecht in das kö Corviner erstreckt" — în traducere : este din ramura corbească, sau mai de grabă h o l l o s (adică corbească în maghyară) și neamul său este răspîndit în Piatra Corbenilor (kö Corviner).

Cuvîntul kö deasemenea maghyar, nereținut suficient și neinterpretat pînă acum, înseamnă piatră, iar pentru motivul că îl aflăm atașat cuvîntului Corviner, se impune cu o funcționalitate toponimică, de localizare a așezării, denumită și existentă și astăzi, dealtfel, Corbii de piatră, aflîndu-se, cum se știe, pe versantul sudic carpatic, în zona muntoasă a județului Argeș. Localitatea a constituit totuși obiect de discuție, sub apelativul simplu de Corbi sau Corbeni (așezări diferite, dar deasemenea existente în aceeași zonă transalpină) într-o versiune prezentată ca ipotetică și combătută, deși fără argumente, de către unii cercetători [8]. Nu se amintește nimic despre amănuntele de localizare aflate în ediția germană din 1581, a cronicei, pe care le-am semnalat.

Un alt fragment din textul aceleeași pagini 226, se coraborează, edificator, cu cele de mai sus. Cităm „man segt dass sein Vater unter dem Valachen, die jetzt der Gothen und Dacienland in haben noch von der kö Bürger herkommen", în traducere : se spune că tatăl său (al lui Iancu n.n.) este dintre Valahii care posedă acum țara Goților și țara Dacilor, și încă (se spune) veniții dintre cetățenii (locuitorii n.n.) din Piatra.

Textul în cauză, din cartea a IV-a din decada a III-a a cronicei, dă în continuare precizări în acelaș sens, asupra apartenenței transalpine a familiei lui Iancu, căci, cităm „man sagt das Keiser Sigmund diesen jungen Corvin, als er noch gantz jung gewesen um seines Vaters ritterlichen that, villen jenseit den Alpen und hoch gebürgen her erfordert und ihm in Siebenbürger gesetzt".

Textul a fost transmis și în edițiile posterioare, în limba latină, cu unele modificări dar cu același sens : „Sigismundum enim affirmant fama paterni, nominis Ioannem adhuc ephebum e Transalpinis oris in Transilvaniam transtulisse [9], în traducere : împăratul Sigismund, pentru faima numelui său părintesc (a lui Voicu, tatăl) n.n.) l-a adus pe Iancu, încă efeb, (deci la vîrsta de 16—20 de ani, n.n.) din ținuturile transalpine în Transilvania.

Precizarea de mai sus, cunoscută din versiunea latină, enunțînd documentar-narativ, localizarea originei lui Iancu în Țara Românească,

---

[8] Camil Mureșean, op. cit. p. 44, („Numele Corvinus... al familiei, a dat naștere și părerii eronate că ea s-ar trage dintr-un sat cu numele de Corbi, Corbeni, fie din Hațeg fie din Argeș").

[9] Bonfinius, *Historia Pannonica sive Hungaricarum Rerum, Decades IV, et demidia, decada III-a,* cartea *IV*-a, pag. 304, Köln, 1690.

http://cimec.ro

capătă astăzi un nou aspect în lumina precizărilor ediţiei germane din 1581, integrate deabia astăzi în contextul general al elementelor edificatoare în tema în cauză.

Avem însă la aceasta încă o coroborare preţioasă. Este referirea de la pag. 274, însă din cartea a IX-a, a cronicii de la Francfurt, în ediţie germană. Aci în dreptul subtitlului marginal (el însuşi semnificativ) cităm : „Hollos vaterland Iohannis Corvini" — adică : locul corbesc, Corbi, patria lui Iancu Corvin — se precizează : „Unter diesen (Walachen — n.n.) ist das Blut Corvini so lang verborgen gelegen und zu letzt in dem Dorf Corvino (Hollos)" — în traducere : printre aceşti valachi — n.n.) este bine ascuns sîngele corbeanului, aşezat în cele din urmă în satul corbesc (adăogînd şi termenul maghyar — hollos). Elementele noi de localizare geografică pe care le prezintă ediţia germană din 1581, a cronicii lui Bonfinius, cuprind valoarea unei precizări toponimice, prin cuvîntul — atribut — maghyar h o l l o s : corbesc, nesubliniat pînă astăzi, completat cu substantivul kö = piatră, aci cu aceiaş semnificaţie de element toponimc, cum o confirmă termenul Kö Corviner, adică Piatra Corbilor — Corbii de Piatră de astăzi. Aşezarea aceasta se află şi acum, faptic şi exclusiv, în judeţul Argeş, necunoscîndu-se nimic asemănător în Haţeg, în timp ce localizarea primă este reconfirmată cu coroborarea logică reclamată de expresia, cităm : „In der Dorf Corvino-Hollos", în traducerea exactă : în satul corbesc (Corbi) şi nici decum în satul Corvin, care nu există realmente.

Vom sublinia că în cadrul bibliografiei mai vechi, a problemei, au fost totuşi formulate opinii care au pus în circuitul de informare elemente demne de interes pentru varianta argeşeană.

Fostul bibliotecar director adjunct al Bibliotecii Academiei Române, Al. T. Dumitrescu, colaboratorul apropiat al eruditului Ion Bianu a publicat în revista Muscelul [10], ce apărea la Bucureşti, în nr. 1 din 20 februarie 1916, pag. 5, un mic studiu intitulat „Originea Corvineştilor".

Cercetătorul amintit, arăta că episcopul Ion Listus de Veszprem (Ungaria) a notat pe marginea unui exemplar al cronicii lui Bonfinius ediţia latină din 1568, în dreptul pasagiului referitor la locul de naştere al lui Iancu de Hunedoara, că acest sat se numeşte Hollokö, adică, arăta el, însemnează în maghyară Corbii de Piatră şi adăoga amănuntul că este un „castellum" în Transalpina, pe care precizează că l-au stăpînit strămoşii lui Nicolae Olahul, Arhiepiscop de Strigoniu, celebrul umanist, ce era, se ştie, înrudit cu neamul Corvinilor [11].

Interesul şi competenţa episcopului Listus, în problemă, sînt fundamentate şi judicioase. Adnotarea acestuia era făcută după circa 8 decenii de la moartea regelui Mathias, fiind făcută pe o ediţie din 1568, încît evenimentul în cauză nu era prea îndepărtat în timp. Calitatea adnotatorului îi motiva acestuia interesul pentru problemă. Oraşul Veszprem,

---

[10] Biblioteca Academiei R.S.R. — cota P.I., 4317.

[11] Prin Mînzilă din Argeş, din familia domnească a Dăneştilor, căsătorit cu Marina, sora lui Iancu de Hunedoara, amănunt destul de cunoscut. Origina din Ţara Românească a lui Olahus fiind atestată şi de un document epigrafic necontestat : inscripţia de pe lespedea tombală a lui Matei fratele acestuia, mort în 1536, cf. Şt. Bezdechi, *Nicolae Olahus*, Aninoasa, Gorj, 1930, p. 105. I. Puşcariu, *Familiile nobile române*, p. 148, Sibiu, 1895.

http://cimec.ro

cu episcopatul cel mai vechi din Ungaria, era, în perioada medievală, localitatea de reşedinţă a reginelor ţării, iar episcopul titular avea şi funcţia de cancelar al acestora [12].

Calitatea îl făcea un apropiat al suveranilor respectivi, şi implicit un cunoscător al amănuntelor de genealogie şi origini cu privire la regii anteriori şi contemporani ai Ungariei. Suspiciuni de poziţie obligatorie, trasată în problemă de către împăratul Maximilian al II-lea şi rege al Ungariei în vremea sa, un Habsburg, dar spirit tolerant şi chiar favorabil Reformei, nu sînt justificate plauzibil, acesta neavînd nici-un interes faţă de localizarea originii lui Iancu. Despre acest castellum, menţionat ca existent în Hollokö spune Al. T. Dumitrescu, potrivit cercetărilor făcute de el personal, în teren, n-a putut fi decît pe vechiul domeniu, mult mai întins în perioada feudală, al satului Corbii de Piatră, din Plaiul Oii.

Cercetătorul menţionat, care în calitatea sa de bibliotecar adjunct al Academiei Române, avea reale posibilităţi de investigaţie, a decedat în anul 1916, încît acestea nu s-au mai putut continua pe linia începută, rămînînd doar nota-studiu din publicaţia menţionată. Referindu-ne la aşezarea în cauză, pentru cea mai vechie existenţă documentară a sa, se cunoaşte hrisovul dat de Vladislav al II-lea, la 15 aprilie 1456, care atestă că satul Corbii de Piatră, Corbii de pe Argeş, o ocină din Miceşti, şi jumătate din Mălureni, erau vechi, cităm : „ocine şi dedine" ale jupînului Mgoşi [13].

Fiind „dedine" deci de la moşi (cuvînt slav de la ded = moş, cf. Mardarie Cozianul, Lexicon slavo-român, pag. 135, nr. 918, ed. Acad. Română 1900) erau provenite de la cel puţin trei generaţii în urmă, deci statul exista încă de la jumătatea sec. XIV-lea, cînd ascedenţii lui Iancu vor fi trecut în Transilvania, în cadrul fluctuaţiilor demografice desfăşurate între cele două versante ale Carpaţilor, care n-au fost niciodată un prag despărţitor, ci tocmai o coloană vertebrală de legătură, pentru complexe relaţii demografice, economice şi politico-culturale într-o istorie unitară a celor trei ţări româneşti.

O obiecţiune împotriva versiunii argeşene este totuşi ridicată de către cercetătorii actuali, de prestigiu, ceiace ar orienta spre adoptarea versiunii transilvane căci, cităm : „numai un băştinaş cum a fost bunicul şi străbunicul lui Iancu puteau avea relaţii atît de întinse de rudenie, în şirul cnezilor din Ţara Haţegului, între care cu cei din Cinciş... cu care era frate devălmaş [14].

Motivarea, care ar păre peremptorie, este totuşi susceptibilă de o punere în discuţie, prin noi elemente de informaţie, care acum sînt integrate în procesul temei.

---

[12] Korompay, György, *Veszprem*, Budapest, 1957.

[13] *Doc. priv. Istoria României, B. Ţara Românească, sec. XIII—XIV*, p. 128—129.

[14] Şt. Pascu. op. cit. p. 26 ; *Wertner, A Hunyadiak*, în *Anuarul Soc. de Istorie şi Arheologie, al jud. Hunedoara*, 1900, p. 110—112.

http://cimec.ro

Satul Cinciș, aflat la circa 7 km sud de orașul Hunedoara, își trage apelativul toponomastic, de la expresia „5 inși" — conform tradiției locale [15], păstrate pînă astăzi, care se referă la cei cinci români, veniți din Țara Românească, din Corbii Argeșului, și așezați aci, în masa românilor hunedoreni, la sfîrșitul sec. XIV-lea. Aceștia au fost : Serb, cu fii săi Voicu (tatăl lui Iancu de Hunedoara) — Mogoș și Radu și încă un frate al primului, al cărui nume nu se știe [16]. Aci se află și urmele monumentului de cult ctitorit de Voicu, tatăl lui Iancu, portretul votiv, în frescă, al celui din urmă, fiind zugrăvit pe peretele nordic al pronaosului și înfățișat tînăr, cu inscripția latină de Iohannes.

Acest monument din secolul XV, ale cărui fresce, din fericire, au fost scoase și păstrate, se află, în perioada de primăvară, acoperit de apele lacului Popeasca [17] și numai vara la scăderea acestora, apare la suprafață.

Este cert, că izvorului de informare în cauză, nu-i putem atribui, critic, decît valoarea justă la nivelul admis uzual tradiției.

Aceasta, formă a memoriei colective a poporului, cu embrionul său de adevăr, pe care s-au adăogat, desigur, deformările celor șase secole scurse de atunci, trebuie aprofundată cu toată exigența, dar incontestabil și reținută în contextul general al izvoarelor de orice natură, ce pot servi elucidării unei probleme.

La 4 km nord de Cinciș, către Hunedoara, se află localitatea Teliuc. Aci, pînă prin 1880, se putea vedea [18], în biserica veche, astăzi dispărută, mormîntul Elisabetei de Marginea, soția lui Voicu Valahul Corbeanul, din Argeș, mama lui Iancu de Hunedoara. Fapticul confirmă în totul documentul.

În cronica lui Bonfinius, în ediția tipărită la Cluj [19], la 1 decembrie 1565, se menționează : „Thelec, pagus ubi mater Iohannis Hunyadis sepulta est", ca subtitlu marginal, la capitolul „Historia integra Mathiae Hunnyadis".

Considerăm că și blazonul familiei, corbul cu inelul în cioc, stema pe care a stabilit-o Sigismund de Luxemburg tatălui lui Iancu, (lui Voicu și fraților săi) ca donatari, în 1409, ai domeniului Hunedoarei, este plauzibil legat de locul lor de origină, din Țara Românească, de Corbi, fiind o reminiscență natală, pentru care beneficiarii înobilați este logic să-și fi exprimat o preferință afectivă, foarte firească.

Interpretărilor privitoare la asemănarea acestui insemn heraldic cu stema Țării Românești [20] nu le putem însă acorda nici-o valabilitate

---

[15] Relatarea preotului teolog Anton Rudeanu, din Cinciș și a scriitorului Const. Prisnea, în urma cercetărilor de teren publicate în itinerarul de călătorie *„Catedrala scufundată"*, București, 1968, p. 93.

[16] C. Mureșean, op. cit. p. 38, menționează versiunea venirii în Transilvania a celor 5 amintiți, fără a cita tradiția din Cinciș, neînsușindu-și de altfel faptul în concluzia finală.

[17] Relatările, lui Anton Rudeanu, din Cinciș și ale lui C-tin Prisnea, op. cit., p. 94.

[18] Ibidem.

[19] *„In unum congesta ac dispozita a Gáspáre Helto, Claudiopolitanae ecclesiae ministro"* p. 2. Biblioteca Acad. R. S. România, cota III, 141681.

[20] Relatarea tezei lui C. Mureșan, op. cit., p. 42.

http://cimec.ro

întrucît aceasta din urmă prezintă cu totul altceva, fundamental deosebit : pajura cu o cruce în cioc, avînd în cîmp soarele și un crai nou, ca elemente cosmogonice.

Ca o concluzie în problema studiată, vom constata că cele două versiuni, în privința locului de origină al lui Iancu de Hunedoara, respectiv de român argeșean sau de român din Hațeg, prezintă încă elemente ce mențin controversa [21]. Datele în completare, noi, pe care le-am adus, cît și cele cunoscute, dar cărora nu li s-au acordat pînă acum, de către istoriografie, întreaga semnificație reclamată în contextul exhaustiv al problemei, considerăm că trebuiesc integrate și utilizate în informarea și exegeza contemporană, asupra temei în cauză.

Personalitatea lui Iancu de Hunedoara, reflectată de istoria poporului român, și de cea universală, este prea majoră, pentru a nu lămuri, în toate amănuntele sale și locul de origină al ilustrului conducător militar și politic al luptei antiotomane din Europa, de la mijlocul secolului XV.

Sub comanda sa, oștenii români de pretutindeni, uniți pe cîmpurile de bătălie, știau că lupta lor era pentru țară, pentru toate țările române, și străine, oprimate de cotropirea turcească, țări ce în concepția medievală formau un tot : creștinătatea, în lupta cu păgînii. Solidaritatea aceasta, generată de ideologia epocii, le-a dat noțiunea unei comunități de conștiință românească și a unei înalte demnități umane. La acestea, Ion de Hunedoara și-a avut marele său merit creator.

Nu este lipsit de importanță să reținem deasemenea că împlinirea a 515 ani de la moartea lui Iancu se alătura cu împlinirea a 600 de ani de la încă o luptă a românilor împotriva expansiunii turcești în Europa [22], prin participarea unor contingente românești în bătălia de la Cirmen, de pe fluviul Marița, la 26 septembrie 1371, în care a căzut însuși regele sîrb Vucașin.

Era eroica afirmare de solidaritate internațională a românilor apărători ai civilizației Europei, împotriva expansiunii „clasei ocupanților militari turci", așa cum a definit-o Marx.

---

[21] Din cele mai cunoscute izvoare, pentru origina eroului din Țara Românească : *cronicile* lui Bonfinius, Thuroczy, a familiei de Cilli, redacțiunea lui Gaspar Heltai, studiul lui L. Elekes : *Hunyadi*, Budapest, ed. 1952. — Pentru origina românească din Transilvania : versiunile lui Laonic Chalcocondil, Anton Veransic, Schöner Gyula în *Istoria națiunii maghyare, III*, partea a II-a, p. 620 și Sebastian Munster, în *Cosmografia*, ed. Basel, 1550, p. 919, referindu-se însă numai la nașterea lui Iancu în tîrgul (!) Hunedoara, nemenționînd însă nimic despre ascendenții acestuia. Opiniile ultime, pentru versiunea transilvană, considerăm că pot obliga mai puțin a fi acceptate, întrucît acestea nu se pot prevala de o localizare geografico-toponimică la nivelul precizării unei localități, ceiace avem tocmai în cuprinsul opiniilor ce susțin versiunea argeșeană, infirmînd, prin această, localizare precisă, și presupunerea că ar fi fost ignorată, de către contemporani, prezența românilor în Transilvania și ca atare a lui Iancu, fiind valah, i s-ar fi atribuit origina generică și obligatorie din Țara Românească.

[22] *Istoria lumii în date*, București, 1969, p. 121, și 134.

http://cimec.ro

IANCU DE HUNEDOARA ORIGINAIRE D'ARGESH : CONCLUSIONS D'UNE ANALYSE CRITIQUE ET EXHAUSTIVE SUR LA CHRONIQUE DE BONFINIUS

RÉSUMÉ

Parmi les variantes controversées concernant le lieu d'origine de Iancu de Hunedoara, le chef de la lutte antiottomane, dans le sud-est de l'Europe, au milieu du XV-ème siècle, l'auteur-infirmant l'origine transsylvane de l'héros se decide pour l'origine de Argesh, de celui-ci, suite des investigations et des reconsidérations critiques et exhaustives des éditions de la cronique de Bonfinius. Parmi ceux ci, celle de 1581 imprimée a Francfort sur Mein, en allemand du moyenage, au ducte gothique et illustrée contient des éléments inédits, ignorés jusqu'a présent, a savoir la localité „Les Corbeaux de pierre", indiquée dans le texte par le mot hongrois „Hollokö". La localité existe aujourd'hui même, en Valachie, dans l'actuel district d'Arghesh. On remarque que la localite'Corvino, indiquée dans les éditions en latin, n'existe pas réelement. — La version d'une origine de Arghesh est confirmé aussi par une notte marginale redactée, en 1568, par l'évêque Jean Listus de Veszprem, le chancelier des reines d'Hongrie et par une tradition qui persiste encore au village de Cinciş, près de Hundeoara. Conformement a ceble-ci, le nom (Cinciş = 5) du dit village resulte des 5 valaches parmi les quels etait Voicu (le père de Iancu de Hunedoara) venus de la Valachie, au XIV-ème siècle, celui-ci ayant bati aussi le vieux monument de culte-aujourd'hui en debri-après l'anoblissement de Voicu, en 1409, par l'émpereur Sigismond de Luxembourg. Enfin, le blason de la famille du héros, le corbeau a l'anneau au bec, a comme génèse, afective, le nom de la localité citée : „Les Corbeaux en pierre," de la Valachie, du district d'Argesh, d'ou les ascendents du héros ont passé les Carpathes pour sétablir en Transsylvanie. Après 515 années écoulées après la mort de Iancu de Hunedoara, la version de l'orgine de Argesh du héros se confirme, par des nouveaux éléments, fondés sur des sources documentaires, de premier ordre.

Comunicare prezentată la cea de a II-a Sesiune ştiinţifică de comunicări a Muzeului judeţean Argeş — Piteşti 24—25 mai 1971.

http://cimec.ro

http://cimec.ro